

Γιορτή 25ης Μαρτίου 2021

Γυναίκες στην επανάσταση του 1821
Η Λέσβος στην επανάσταση του 1821

Β1' του 4ου Γυμνασίου Μυτιλήνης

Οι γυναίκες στην επανάσταση του 1821

Μια γυναίκα ιστορικός συγγραφέας πολλών έργων με θέμα γυναίκες της νεώτερης Ελλάδας, η Κούλα Ξηραδάκη, στον πρόλογο του βιβλίου της « Γυναίκες του '21 » παρατηρεί χαρακτηριστικά πως:

« Η ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, έτσι όπως την έγραψαν οι ιστορικοί και οι απομνημονευματογράφοι της εποχής κατάντησε να μοιάζει με τις μονές του Αγίου Όρους, όπου κανένα θηλυκό δεν εισχωρεί ».

Όμως

Η γυναίκα είναι παρούσα και στην ειρήνη και στον πόλεμο.

Της αξίζει το ποίημα του εθνικού μας ποιητή Κωστή Παλαμά γραμμένο τότε για την Καλλιρρόη Παρρέν :

«Χαίρε γυναίκα της Αθήνας, Μαρία, Ελένη, Εύα.

Να η ώρα σου. Τα ωραία σου φτερά δοκίμασε και ανέβα

και καθώς είσαι ανάλαφρη και πια δεν είσαι σκλάβα

προς τη μελλούμενη άγια γη πρωτύτερα εσύ τράβα

και ετοίμασε τη νέα ζωή μιάς νέας χαράς υφάντρα

και ύστερα αγκάλιασε, ύψωσε και φέρε εκεί τον άντρα” .

Μπουμπουλίνα

Η Λασκαρίνα "Μπουμπουλίνα" Πινότση ήταν Ελληνίδα ηρωίδα της Ελληνικής επανάστασης του 1821.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 11 Μαΐου 1771 και πέθανε στις Σπέτσες το 1825. Οι γονείς της ήταν ο Σταυριανός Πινότσης και η Σκεύω Πινότση.

Ήταν μια από τις σπουδαιότερες γυναίκες που έλαβαν μέρος στην επανάσταση. Μετά τον θάνατό της, έλαβε τιμητικά από την Ελληνική Πολιτεία το βαθμό της ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ. Παντρεύτηκε δυο φορές, στην ηλικία των 17 με τον Σπετσιώτη Δημήτριο Γιάννουζα και μετά στην ηλικία των 30 ετών με τον Σπετσιώτη πλοιοκτήτη και πλοίαρχο Δημήτριο Μπούμπουλη. Αλλά δυστυχώς και οι δυο σκοτώθηκαν από Αλγερινούς πειρατές.

Τα επιτεύγματα της Μπουμπουλίνας

Η Μπουμπουλίνα, έχοντας γίνει ήδη μέλος της Φιλικής Εταιρείας στην Κωνσταντινούπολη, και όντας η μόνη γυναίκα που μύηθηκε σε αυτή, στον κατώτερο βαθμό μύησης, αφού οι γυναίκες δεν γίνονταν δεκτές, καθώς γυρνούσε στις Σπέτσες, αγόραζε μυστικά όπλα και πολεμοφόδια από τα ξένα λιμάνια, τα οποία μετά έκρυψε στο σπίτι της, ενώ ξεκίνησε την κατασκευή του πλοίου Αγαμέμνων για να βοηθήσει τον αγώνα των Ελλήνων.

Σουλιώτισσες

Την Κυριακή 18 Δεκεμβρίου 1803 περίπου 60 Σουλιώτισσες έπεσαν στον γκρεμό, μαζί με τα παιδιά τους για να μην παραδοθούν στους Τούρκους.

«Πιάστηκαν από τα χέρια κι άρχισαν ένα χορό, που τα βήματά του τα κινούσε ένας ασυνήθιστος ηρωισμός... Κάθε γύρο που γύριζαν έπεφτε και μία...»

Η Σουλιώτισσα γυναίκα, ελεύθερη και ηθική σε όλη της τη ζωή, προτιμά τον θάνατο από την ατίμωση και τη σκλαβιά. Καλύτερα νεκρή κι ελεύθερη και ηθική στον γκρεμό του Ζαλόγγου, παρά ζωντανή κι ατιμωμένη και σκλάβια!

Χορός του Ζαλόγγου

Ο χορός του Ζαλόγγου είναι θρύλος με πυρήνα το ιστορικό γεγονός που συνέβη μετά την οριστική κατάληψη του Σουλίου από τα στρατεύματα του Αλή πασά, τον Δεκέμβριο του 1803.

Στις 18 Δεκεμβρίου του 1803 (παλαιό ημερολόγιο), στη κορυφή του όρους Ζαλόγγου, εξελίχθηκαν γεγονότα τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα μια ομάδα Σουλιώτισσων και Σουλιωτών με τα παιδιά τους να αποφασίσουν να πεθάνουν ελεύθεροι παρά να πέσουν στα χέρια των Τουρκαλβανών. Έτσι, προτίμησαν, με μία πράξη αυτοθυσίας, αντί να ατιμαστούν από τον αιώνιο εχθρό τους, να πέσουν από την άκρη του γκρεμού. Ορισμένες πηγές της εποχής, ή μεταγενέστερες, αναφέρουν πως οι Σουλιώτισσες έπεσαν «εν χορώ» και τραγουδώντας.

<https://www.youtube.com/watch?v=khFNM1BHI28>

Μαντώ Μαυρογένους

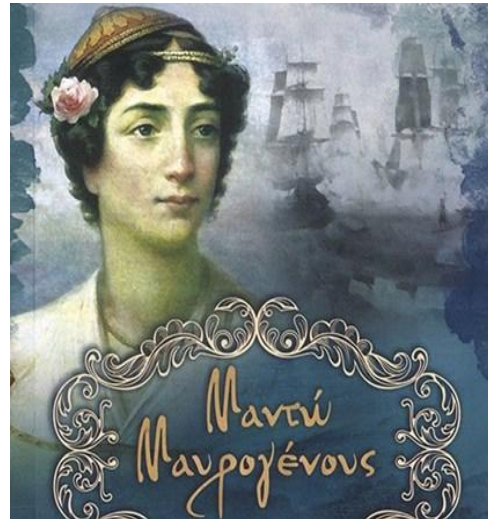
Η Μαντώ Μαυρογένους (Τεργέστη, 1796-Πάρος Ιούλιος 1848) ήταν Ελληνίδα αγωνίστρια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 με καταγωγή από τη Μύκονο.

Για την σημαντική συνεισφορά της στον αγώνα, τιμήθηκε από τον Ι. Καποδίστρια με τον βαθμό της Αντιστρατήγου.

Ήταν μία όμορφη γυναίκα αριστοκρατικής καταγωγής, μεγάλωσε σε μια μορφωμένη οικογένεια, επηρεασμένη από την εποχή του Διαφωτισμού.

Με δικά της πλοία καταδίωξε πολλούς εχθρούς της Ελλάδας.

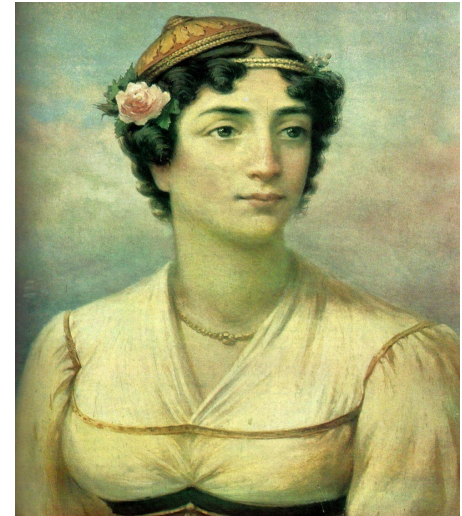
Κατέχοντας την Γαλλική γλώσσα αναζήτησε συμπαράσταση από τις γυναίκες της Γαλλίας. Επιπλέον γνώριζε Ιταλικά και Τουρκικά.

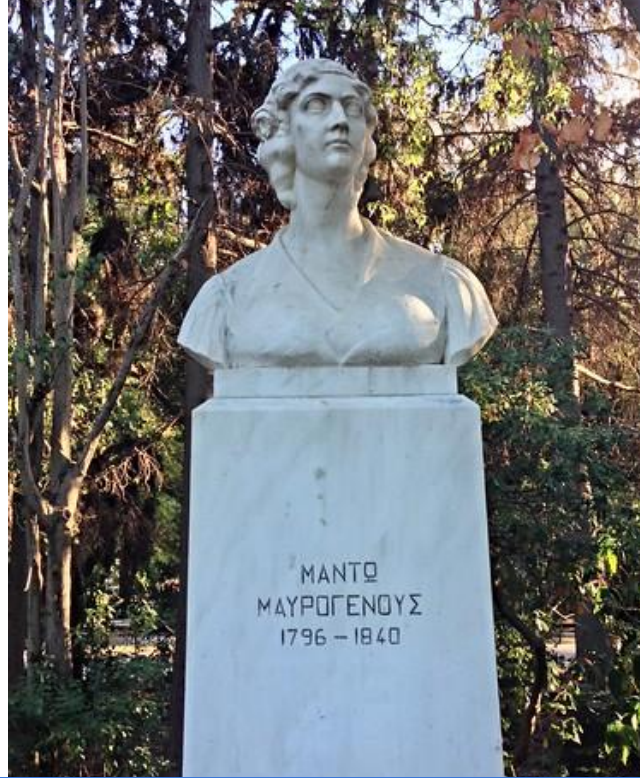

Το 1823 η Μαντώ Μαυρογένους γνώρισε τον Υψηλάντη με τον οποίον και αρραβωνιάστηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα. Σύντομα έγινε διάσημη σε όλη την Ευρώπη για την ομορφιά και την ανδρεία της. Αλλά τον Μάιο του ίδιου χρόνου, το σπίτι της κήκε τελείως και η περιουσία της εκλάπη.

Μετά από αυτό πήγε στην Τρίπολη για να είναι μαζί με τον Υψηλάντη, ενόσω ο Παπαφλέσσας της παρείχε τροφή. Μετά τον θάνατο του Υψηλάντη και τις έντονες πολιτικές του συγκρούσεις με τον Ιωάννη Κωλέττη, εξορίστηκε από το Ναύπλιο και επέστρεψε στη Μύκονο.

Μετά από διώξεις τελικά πέθανε πάμφτωχη στην Πάρο καθώς είχε ξοδέψει όλη της την περιουσία για τον αγώνα.

Η προτομή της Μαυρογένους στην πρωτεύουσα της Μυκόνου

Mantou M. Maurogennou

Η υπογραφή της
Μαντώ Μαυρογένους

Η Ελλάδα έχει τιμήσει αυτή την ηρωίδα με την ονομασία πολλών δρόμων. Η ελληνική κυβέρνηση κυκλοφόρησε πολλά αναμνηστικά κέρματα προς τιμήν της. Μια ταινία για τη ζωή της γυρίστηκε το 1971 με την Τζένη Καρέζη να την ενσαρκώνει. Η Μαντώ Μαυρογένους απεικονίστηκε στο κέρμα των 2 δραχμών.

Η Λέσβος στην επανάσταση το 1821

Η έναρξη της Επανάστασης στην Ελλάδα δεν πραγματοποιήθηκε σε μια μέρα μόνο ούτε συγχρόνως σε όλες τις περιοχές, αν και είχε οριστεί ως ημέρα γενικής εξέγερσης η 25η Μαρτίου.

Άλλες περιοχές προηγήθηκαν και άλλες ακολούθησαν, ενώ μεμονωμένες εξεγέρσεις έγιναν και αργότερα.

Η αποτροπή της μεταλαμπάδευσης του αγώνα στη Λέσβου

Καθώς οι Τούρκοι πρόσεξαν την υπόλοιπη Ελλάδα να επαναστατεί, αποφάσισαν να επιδείξουν την δύναμή τους πραγματοποιώντας μια σειρά από βασανιστήρια, συλλήψεις, φυλακίσεις και εκτελέσεις στη Λέσβο.

Με αυτό τον τρόπο κατάφεραν να τρομοκρατήσουν και τις επαναστατημένες περιοχές αλλά και τις μη επαναστατημένες, έτσι ώστε να μην συνεχίσουν να επαναστατούν.

Ως αποτέλεσμα αυτού τα πράγματα δυσκόλεψαν για τους Φιλικούς της Λέσβου.

Γιατί δεν βοήθησε πολύ η Λέσβος στην επανάσταση του 1821

Η γεωγραφική θέση της Λέσβου στάθηκε σοβαρός λόγος να αργήσει η επανάσταση στο νησί.

Η Λέσβος βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τα μικρασιατικά παράλια και ήταν εύκολο να στείλουν οι Τούρκοι στρατεύματα. Εξάλλου ήταν ναυτική βάση του τουρκικού στόλου και είχε πολύ στρατό που έμεναν στο νησί.

Η εποπτεία ήταν τόσο μεγάλη που έμεναν ανάμεσα στα ελληνικά σπίτια.

Ως αποτέλεσμα αυτών η απελευθέρωση της Λέσβου άργησε 90 χρόνια.

Παρόλα αυτά η Λέσβος δεν έμεινε αμέτοχη στον αγώνα για την ελευθερία.

Ως φωτεινά παραδείγματα Λέσβιων αγωνιστών θα αναφέρουμε μεταξύ άλλων τους Παλαιολόγο Λεμονή και Βενιαμίν τον Λέσβιο.

Παλαιολόγος Λεμονής

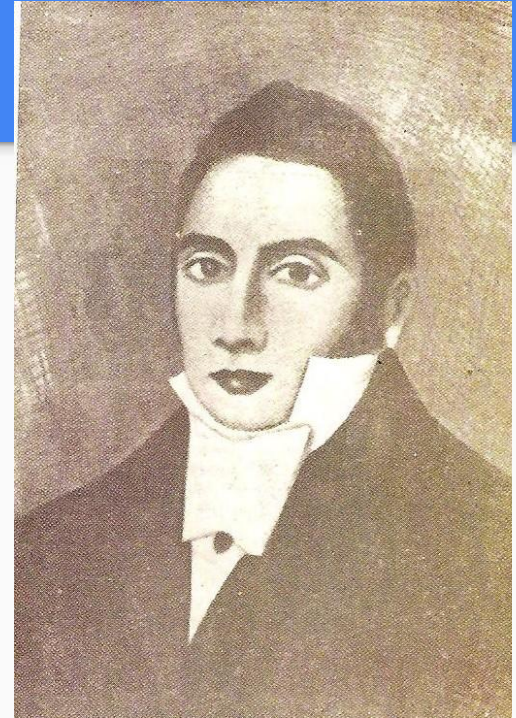
Σήμερα υπάρχει ένα παλιό ξεχασμένο φυλάκιο του 221 ΤΕ του στρατιωτικού τάγματος Μυτιλήνης που έχει επικρατήσει να λέγεται φυλάκιο στην Λεμονού. Στη Λεμονού μπορεί κανείς να φτάσει είτε μέσω του δρόμου πίσω από την πυροσβεστική, είτε από το αρχαίο λατομείο της Μόριας, είτε πίσω από την στρατιωτική μονάδα της Παγανής. Ωστόσο λανθασμένα η περιοχή ονομάζεται Λεμονού «από την γενική του Λεμονή». Πρόκειται για τα κτήματα του Λεμονή, μιας οικογένειας ηρώων της Λέσβου, σπουδαίων συμπατριωτών μας που τα έδωσαν όλα για την λευτεριά της πατρίδας.

Ποιος ήταν όμως ο Παλαιολόγος Λεμονής;

Ήταν έμπορος στην Κωνσταντινούπολη και μύηθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον Εμμανουήλ Ξάνθο στις 1 Απριλίου 1820 σε ηλικία 39 ετών. Έτσι έγινε ο πρωτεργάτης της Φιλικής Εταιρείας στη Λέσβο, καθώς οργάνωσε στη Μυτιλήνη την πρώτη ομάδα των Φιλικών, στην οποία συμμετείχε και ο αδελφός του Γιαννάκης Λεμονής ή Κοντογδής. Στη συνέχεια επέστρεψε στην Ρωσία και συμμετείχε υπό τον Αλέξανδρο Υψηλάντη στην μάχη του Δραγατσανίου. Μετά την καταστροφή του Ίερου Λοχου κατέβηκε στην επαναστατημένη Ελλάδα. Εκεί πληροφορήθηκε την εκτέλεση του αδελφού του, αλλά και όλων όσων συμμετείχαν στην ομάδα της Φιλικής Εταιρείας που ο ίδιος είχε δημιουργήσει στο νησί.

Επίμονος αγωνιστής ο Π. Λεμονής προσπαθεί από την Τήνο να συγκροτήσει ένα εκστρατευτικό σώμα από φυγάδες Λέσβιους για να απελευθερώσουν το νησί .

Γράφει συνεχώς στην Κυβέρνηση ,όμως εκείνοι αρνιούνται και αποφασίζουν την απέλασή του ,την οποία όμως προλαβαίνει μια μεγάλη επιδημία στην Τήνο. Θύμα της υπήρξε και ο Π. Λεμονής που πεθαίνει στην Τήνο σε ηλικία 41 ετών αφού προσβλήθηκε από την πανώλη.

Βενιαμίν ο Λέσβιος

Ο Βενιαμίν ο Λέσβιος γεννήθηκε στο Μεγαλοχώρι Πλωμαρίου Λέσβου το 1762 και πέθανε το 1824 στο Ναύπλιο.

Σε ηλικία 17 ετών μετέβη στο Άγιο Όρος κοντά στον θείο του, αδελφό της μητέρας του, που ήταν ηγούμενος και χειροτονήθηκε μοναχός. Σπούδασε φυσικές επιστήμες και φιλοσοφία στην περίφημη σχολή των Κυδωνιών και αργότερα στην Πίζα, στο Παρίσι, στο Βουκουρέστι και στο Ιάσιο της Μολδοβλαχίας.

Στο Παρίσι ήρθε σε επαφή με τον Γαλλικό Διαφωτισμό από τον οποίο επηρεάστηκε πολύ.

Έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας και ανέπτυξε εθνική δράση κυρίως στη Σμύρνη όπου δίδασκε και ήταν διευθυντής της Ευαγγελικής Σχολής.

Στη συνέχεια επέστρεψε στις Κυδωνίες για να συγκεντρώσει πολεμοφόδια για τον αγώνα από κοινού με τον Παπαφλέσσα, ενώ πήρε μέρος και στην Α' Έθνοσυνέλευση της Επιδάουρου. Με τις γνώσεις του μάλιστα συνέβαλε στη σύνταξη της πρώτης ελληνικής νομοθεσίας κατά την Β' Έθνοσυνέλευση στο Άστρος.

Η δράση του όμως ανακόπηκε το Σεπτέμβριο του 1824 από επιδημική ασθένεια.

Πυρπόληση τουρκικού δικρότου στην Ερεσό

Η ναυμαχία της Ερεσού θεωρείται η πρώτη κατά μέτωπο ναυμαχία που έδωσαν οι Έλληνες ναυμάχοι στην ελληνική επανάσταση του 1821 εναντίον του οθωμανικού δικρότου με την ονομασία "Κινούμενο Όρος" που έφερε 74 κανόνια. Η ναυμαχία διεξήχθη στις 27 Μαΐου του 1821 στον όρμο Ερεσού της Λέσβου.

Εκεί το δίκροτο είχε καταφύγει στις 24 Μαΐου καταδιωκόμενο από μοίρα του Ελληνικού στόλου και παρέμεινε στον όρμο της Ερεσού για τρεις μέρες λόγω θαλασσοταραχής.

Ποιοί πήραν μέρος στην πυρπόληση;

Πρωταγωνιστές της ναυμαχίας αυτής ήταν:

ο Ιάκωβος Τομπάζης (πρώτος ναύαρχος της επανάστασης του 1821) που διηύθυνε την ναυμαχία

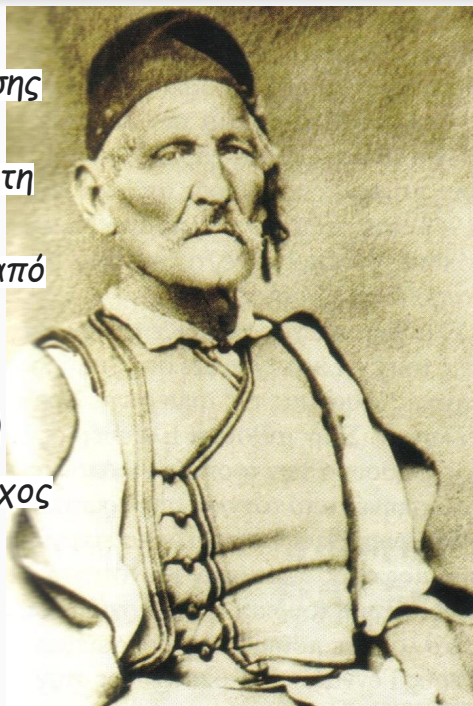
ο Δημήτριος Παπανικολής ο οποίος επιχείρησε για πρώτη φορά με απόλυτη επιτυχία την "πυρπόληση" με χρήση καυστικού, όπως λεγόταν αρχικά το πυρπολικό, με αποτέλεσμα την ανατίναξη του εχθρικού πλοίου ύστερα από την προσκόλληση του πυρπολικού στη ναυαρχίδα.

Ι. Δημουλίτσας (που ετοίμασε το πυρπολικό)

Γ. Καλαφατης (που έστειλε το πυρπολικό από τα Ψαρρά)

Ι. Θεοφιλόπουλος ή Καραβόγιαννος (που ήταν πηδαλιούχος πυρπολικού).

Απο την τουρκική πλευρά ήταν ο Τούρκος ναύαρχος και 1000 άντρες που επέβαιναν στο πλοίο.

Ποιες ήταν οι συνέπειες της πυρπόλησης

Η επιτυχία αυτή υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική τόσο στο ηθικό των Ελλήνων ναυμάχων, για την μελλοντική εξέλιξη στον κατά θάλασσα αγώνα όσο και αντίστροφα στο ηθικό των Τούρκων προ του καινοφανούς αυτού τύπου καταδρομής και δολιοφθοράς. Παράλληλα όμως τραγική συνέπεια αυτής ήταν η καταστροφή των Κυδωνιών (του Αίβαλιού) που ακολούθησε 15 ημέρες αργότερα.

Η πυρπόληση είχε ως συνέπεια την καταστροφή των Κυδωνιών (Αίβαλί) και σφαγές στην πόλη της Μυτιλήνης (μεγάλο τζουλούσι).

Πηγές

Στρατής Ι. Αναγνώστου "Τοπική Ιστορία , Αναφορές στη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία της Λέσβου"

Παναγιώτης Σκορδά "Η Λέσβος κατα την επανάσταση του 1821" περιοδικό Αγιάσος

wikipedia

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Για τη Μαντώ Μαυρογένους: Αγγελική Σπανδωνή, Βασιλεία Βουβούλη, Δέσποινα Ευστρατίδου

Για την Μπουμπουλίνα: Μυρωδέλη Βάσω, Σαρηγιάννη Αλκιστη, Τινέλλη Κατερίνα, Τοντίσκο Μιχαλα

Για τις Σουλιώτισσες: Κάργα Μιχαέλα, Λιώλη Λίνα, Ορφανέλλη Δέσποινα

Για τη Λέσβο στην επανάσταση του 1821: Βαναβάκης Διονύσης, Βασιλέλλης Στράτος, Περουλάκης Παναγιώτης, Πολύχρος Ανδρέας, Τσουλέλλης Ανδρέας,

Για τον Βενιαμίν το Λέσβιο και τον Παλαιολόγο Λεμονή: Κουνιαρέλλης Ταξιάρχης, Κουτλής Γιάννης, Λιγνός Κωνσταντίνος

Για την πυρπόληση της τούρκικης δικρότου στην Ερεσό: Γιομηλάς Γιάννης, Πασιδής Βάγγελης, Πολύζος Νικόλας

Για το quizziz: Αναγνώστου Βάσια, Βουτσή Μαρία, Κασση Βίκυ